

Et legeme består ikke kun af én del men af mange

En menighed, der lever af retfærdiggørelse af tro alene, forsøger bestandig

- at holde tærsklen lav til alle livsrum
- at holde troens forudsætningsløshed vågen
- at holde den gensidige værdsættelse højt, når det gælder fællesskabet af alle i deres forskellighed.

Wolfhard Schweiker: Leitsätze auf dem Weg zu einer inklusiven Kirchengemeinde

Af Lars Nymark Heilesen, lektor i religionspædagogik ved Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter

Hvad handler børnekonfirmandundervisning om?

Undervisning af børn med særlige behov handler selvfølgelig som al anden undervisning om god pædagogik. Den handler også om konventioner. Salamanca-erklæringen fra 1994 og FN's Handicapkonvention fra 2006 pålægger folkekirken at undervise, så alle har lige adgang, og ingen bliver diskriminerende ekskluderet. Altså »alle børn på 3.-4. klassetrin« skal have tilbuddet om minikonfirmandundervisning (Anordningen for Børnekonfirmandundervisning og Konfirmation § 2). Endelig handler undervisningen i dag også om folkeskolens inklusionsregler. De betyder, at der i øjeblikket i gennemsnit er to minikonfirmander på hvert hold, som lærer på andre måder end flertallet. Det forpligter præster og andre undervisere (se »Særlige Behov« i Biskoppernes Vejledning til børnekonfirmandundervisning og konfirmation).

Men først og fremmest handler undervisning af børn med særlige behov i en kristen kirke grundlæggende om teologi. Det er de teologiske overvejelser, der siden kirkens tilblivelse har givet kirken og dens arbejde identitet, været en stadig skabende, kritisk instans for kirkens liv og tegnet den horisont, som mål og praksis i kirken må folde sig ud under.

»kort sagt: intet i denne verden vil nogensinde kunne tage den værdighed fra noget menneske, at Gud har blæst sin ånde i det.«

Alle mennesker er skabt lige

Er det alligevel ikke for langt ude at rode teologi ind i spørgsmålet om ”særlige behov” i minikonfirmandundervisningen? Nej, det er tværtimod at placere sig i centrum, når det gælder de fundamentale overvejelser over undervisningen.

»Alle mennesker er skabt lige«. Denne grundsætning i en kristen, bibelsk antropologi indleder Den Amerikanske Uafhængighedserklæring fra 1776. »Alle mennesker er født lige«, siger 13 år senere den franske revolutions Menneskerettighedserklæring, som ligger til grund for den erklæring, der blev vedtaget i FN i 1948. Menneskerettighedserklæringen og den bibelske erklæring er tydeligt i familie og derfor altid i samtale med hinanden om frihed, rettigheder og diskrimination i samfundet.

Alligevel adskiller den bibelske sætning sig fra Menneskerettighedserklæringen i sin forankring. Den grunder sig på troen på, at Gud har skabt mennesket i sit billede (1 Mos 1, 26). Den relation afhænger ikke af stemmeflertal eller et folketings opbakning. Den er menneskets helt grundlæggende værdighed, uanset. Hverken undertrykkelse, diskrimination, handicap, svag kognition og selvbevidsthed, manglende sprog eller andre menneskelige begrænsninger, givne såvel som forskyldte – kort sagt: intet i denne verden vil nogensinde kunne tage den værdighed fra noget menneske, at Gud har blæst sin ånde i det.

Menneskets værdighed er forankret både »opad« og »nedad«

Den kristne menneskeforståelse begrænser sig tilmed ikke kun til den grundlæggende skabthed. Hele den bibelske historie fortæller om, hvordan Gud aldrig et øjeblik siden har sluppet sit skabte menneske, men altid er der for det, barmhjertigt, forekommende, oprejsende, tilgivende og fornyende. Allertydeligst i den lidende Guds søn på korset, hvor Gud selv overvinder alt, hvad der skiller mennesket fra ham. Påskedag bærer den opstandne Jesus fortsat sårmærkerne i hænderne som tegn på Guds vilje til at bære menneskets smerte, handicap, lidelse, synd og død i al fremtid (Joh 20,24ff). Ethvert menneskes grundlæggende værdighed er således forankret både »opad« i Gud som skaberen og »nedad« i Gud som frelseren og forløseren (se Lars Nymark Heilesen: Teologisk-antropologiske teser om handicap, ikke-handicap, kristendom og kirke).

*»Inklusion er derfor ikke et tilvalg for en kristen kirke.
Det er et teologisk vilkår«*

Børnekonfirmander med særlige behov er en teologisk nødvendighed

Den tyske teolog Ulrich Bach, selv kørestolsbruger, formulerer det sådan: »Mennesker med og uden handicap: begge hver for sig skabt af Gud; begge med deres liv som del af den faldne skabning; begge (som »faldne skabninger«) henvist til Kristi frelsergerning; begge forsonet med Gud gennem Kristus, begge i underskud og henvist på andre, begge forsynet med guddommelige gaver, begge ventende på forløsning. – Hvor er da egentlig teologisk forskellen?«

Nej, der er teologisk ingen forskel. Inklusion er derfor ikke et tilvalg for en kristen kirke. Det er et teologisk vilkår og af den grund forpligtende for kirken. Alle er skabt og kaldet og omfattet af Guds kærlighed og håb. Det er minikonfirmandundervisningens teologiske grundsætning. I konsekvens af det tegner Paulus i 1 Kor 12,12-26 billedet af menigheden som Kristi legeme, hvor mennesker i kirken helt konkret er hinandens øjne, ører, ben og pandelapper, altså hvor alle giver og får fra hinanden og er nødvendige for hinanden. Først hvor det er sådan, forstår vi, hvad Gudsrige er og betyder.

Opgaven er derfor hele tiden at prøve at dreje kirkeskuden, så den sejler i den retning, også når det gælder undervisning. Ofte kommer vi til at kalde børnekonfirmander med særlige behov for en udfordring for vores undervisning. Men at få udviklet en inklusiv og lærende kultur for alle i konfirmandstuen og kirken, det er det, der er vores udfordring. Teologien udfordrer os til det.